

Vreme izmiče

Pozivi na veću koordinaciju i solidarnost članica EU u traženju rešenja
za energetske krizu pred zimu koja kuca na vrata

Detaljan prikaz dogovorenih mera EU
za smanjenje cena energije

Više od pola biliona evra za
modernizaciju evropske
energetske mreže

Još toliko za zaštitu
domaćinstava i privrede

SADRŽAJ

Savet EU: Dogovor o hitnim merama za smanjenje cena energije	OVDE
Detaljniji prikaz dogovorenih merama	OVDE
Slovačka nezadovoljna: Pomoć EU ili prekida isporuke struje	OVDE
Nemačka protiv ograničenja cena na uvoz gasa na nivou EU	OVDE
Poljska će prikupiti 2,75 milijardi dolara od poreza na dobit od energije	OVDE
Više od pola biliona evra za modernizaciju evropske energetske mreže	OVDE
Prva globalna baza podataka za praćenje proizvodnje fosilnih goriva	OVDE
Evropska energetska kriza blizu je da košta Evropu 500 milijardi dolara	OVDE
Evropska energetska kriza može se produbiti uz nadolazeći pad likvidnosti.....	OVDE
EU raspravlja o nacionalnim energetske planovima uz pozive na veću koordinaciju	OVDE
ESMA predlaže sigurnosnu kočnicu za trgovanje fjučersima	OVDE
ACER doneo odluku o metodologiji za optimizaciju obračuna između OPS-a	OVDE
Ofgem upozorava na lažne email poruke potrošačima energije	OVDE
Irski energetske regulator uvodi nove zaštite.....	OVDE
Evropa pojačava energetske odbranu nakon "sabotaže" Severnog toka	OVDE
Gasovod „Turski tok“ ostao bez licence, isporuke nastavljene	OVDE
Samo jedna članica EU još prima ruski gas cevovodom	OVDE
Gasprom obustavio isporuku gasa italijanskom Eniju zbog austrijskih 'regulatornih promena'	OVDE

Savet EU: Dogovor o hitnim merama za smanjenje cena energije

Komesarka EU Kadri Simson i češki ministar Jozef Síkela komentarišu ishod sastanka (Foto EU)

BRISEL - Ministri energetike država članica Evropske unije postigli su politički dogovor na vanrednom sastanku Saveta održanom 30. septembra o nizu hitnih mera za ublažavanje trenutnih visokih cena električne energije.

"Države članice će izravnati krivu potražnje za električnom energijom u vršnim satima, što će imati direktan pozitivan efekat na cene", rekao je predsedavajući sednice, češki ministar industrije i trgovine Jozef Síkela. "Države članice će preraspodeliti višak profita iz energetskog sektora onima koji se bore da plate svoje račune."

Ove mere "pružiće državama članicama alat za zaštitu potrošača od visokih cena električne energije", dodala je evropska komesarka za energetiku Kadri Simson (foto gore).

Smanjenje potražnje za električnom energijom tokom zime je prva od ovih hitnih mera.

"Savet se složio s dobrovoljnim ukupnim ciljem smanjenja od 10 odsto bruto potrošnje

električne energije i obaveznim ciljem smanjenja od 5 posto u vršnim satima", navodi se u **saopštenju** za javnost Saveta EU.

Prihodi za takozvane inframarginalne proizvođače biće ograničeni na 180 eura po megavat satu (MWh). Inframarginalne su tehnologije koje se koriste za proizvodnju električne energije po niskoj ceni, kao što su obnovljivi izvori energije, nuklearna energija i lignit. Njihov višak profita biće preusmeren "ka podršci i zaštiti krajnjih kupaca električne energije".

Detaljniji prikaz dogovorenih merama, uz pomoć izveštaja Reutersa:

EU se složila da povрати prihode od proizvođača električne energije sa niskim tekućim troškovima kako bi prikupila gotovinu koju će vlade potrošiti na ublažavanje porasta računa za energiju kod potrošača i industrije.

U sistemu EU gasne elektrane često određuju cenu električne energije. Vetroelektrane, solarne i nuklearne elektrane i dalje prodaju svoju električnu energiju po visokim cenama, iako imaju daleko niže troškove rada i ne moraju plaćati ogromne račune za gorivo.

Zemlje EU će od decembra do juna 2023. od decembra do juna 2023. skratiti višak prihoda ovih proizvođača, ali i trgovaca električnom energijom.

Ova mera bi do marta primenjivala ograničenje cene od 180 eura po megavat-satu (MWh) na prihod koji ovi generatori ostvaruju za svoju snagu na tržištu.

Ograničenje bi se primenjivalo pošto se transakcije električne energije izmire, tako da ne bi direktno uticalo na cene na evropskom tržištu električne energije kojim se trguje na berzi.

Zemlje bi se mogle odlučiti i da nametnu još strožiju nacionalnu granicu prihoda ili da povrate samo 90% viška prihoda firmi ako to žele. One takođe mogu postaviti zasebnu gornju granicu za smanjenje prihoda elektrana na uglj.

Nacionalne vlade bi bile odgovorne za vraćanje gotovine i njeno trošenje na ublažavanje rastućih cena energije. To bi moglo uključivati davanje finansijskih podsticaja potrošačima da koriste manje

energije, smanjenje potrošačkih računa za struju ili pomoć u ulaganju u mere za uštedu energije kao što je izolacija kuće.

Komisija je saopštila da će se tim predlogom prikupiti 117 milijardi eura, iako ta gotovina neće biti ravnomerno podeljena, a zemlje poput Estonije rekly su da očekuju mali prihod od te mere.

Namet ne bi bio obavezan za Maltu i Kipar, ostrvske zemlje koje nisu u potpunosti povezane sa elektroenergetskim sistemom EU.

Podela profita proizvođača fosilnih goriva

Zemlje EU će takođe skidati višak novca od kompanija koje su ostvarile ogroman profit prodajom fosilnih goriva po rekordnim cenama.

Namet solidarnosti će se primeniti na kompanije "aktivne u sektoru sirove nafte, prirodnog gasa, uglja i na rafinerije".

Ovo bi se odnosilo na 33% oporezivog viška dobiti preduzeća iz 2022., 2023. ili obe, s tim da se višak dobiti definiše kao onih 20% iznad prosečne oporezive dobiti kompanije u poslednje četiri godine.

Države, uključujući Italiju i Grčku, već imaju porez na neočekivanu dobit energetske kompanijama, a zemlje su se složile da vlade mogu zadržati takve nacionalne mere, umesto da ih zamene šemom EU.

Namet bi naplatila zemlja EU u kojoj se generira neočekivani profit kompanije.

Mere su privremene i vanredne. One će se primenjivati od 1. decembra 2022. do 31. decembra 2023. Ciljevi smanjenja potrošnje energije primenjivaće se do 31. marta 2023. Obavezno ograničenje tržišnih prihoda primenjivaće se do 30. juna 2023.

Smanjenje potrošnje energije

Zemlje EU su se takođe složile sa obaveznim ciljem smanjenja potrošnje električne energije od

decembra do marta, kako bi osigurale da Evropa ima dovoljno goriva da izdrži hladnije mesece.

Tokom 10% sati najveće potražnje za električnom energijom svakog meseca, zemlje EU bi morale da smanje svoju potrošnju električne energije za 5%. Nacionalne vlade bi bile odgovorne za osmišljavanje mera za smanjenje potražnje.

Skladište gasa u EU sada je popunjeno 88 posto, premašujući cilj EU za punjenje pre zime. Ali analitičari kažu da će Evropa i dalje morati da smanji upotrebu gasa tokom zime kako bi izbegla presušivanje skladišta.

Bez plafona cena gasa

Zemlje EU će sada proceniti moguće dodatne mere koje bi mogle koristiti za suzbijanje skokova cena, uključujući gornju granicu cene gasa.

Francuska, Italija, Poljska i 12 drugih zemalja su prošle nedelje zatražile od Evropske komisije da predloži gornju granicu cena za veleprodajne transakcije gasa u celoj EU.

Druge zemlje se protive – među njima Nemačka, najveći evropski kupac gasa, i Holandija – upozoravajući da bi to skrenuti snabdevače gasa na druga tržišta koja nude bolje cene.

Evropska komisija je predložila da EU umesto toga primeni ograničeniju granicu cena na ruski gas ili gas koji se koristi za proizvodnju električne energije.

Ministri energetike EU razgovaraće o sledećim koracima u petak, 7. oktobra. Komisija će potom sledećeg meseca objaviti detalje o dodatnim merama koje razmatra.

To bi takođe moglo uključivati pomoć energetskim kompanijama koje se suočavaju sa rastućim potrebama kolaterala i alternativnu referentnu cenu za tačni prirodni gas.

Ove mere bi trebalo da budu usvojene početkom oktobra. Ministri energetike razgovarali su o drugim potencijalnim merama, a očekuju da će Evropska komisija predstaviti dalje predloge za neformalni sastanak evropskih lidera sledeće sedmice u Pragu.

Slovačka nezadovoljna: Pomoć EU ili prekida isporuke struje

BRATISLAVA - Slovačka bi mogla da obustavi isporuke električne energije drugim zemljama EU ako ne dobije dodatnu pomoć da se izbori sa rastućim cenama energije.

Na to je upozorio danas premijer Eduard Heger, ocenivši da mere o kojima se do sada dogovorio blok ne idu dovoljno daleko.

Slovački premijer je napomenuo da nema sporazuma o raspodeli prihoda ostvarenih od pomenutih nameta na nivou EU, osim na bilateralnoj osnovi, prenosi **Reuters**.

Heger je naveo da je to problem za Slovačku, jer je njen glavni proizvođač prodao unapred električnu energiju za iduću godinu po cenama znatno nižim od sadašnjih, pa slovački distributeri i kupci sada moraju da kupuju struju po višestruko višoj ceni.

Dodao je da je Slovačka jasno rekla da ako se želi rešenje koje će biti delotvorno u celoj EU, onda to treba da bude oporezivanje nesrazmernog profita na panevropskom nivou, a onda bi se tako prikupljena sredstva preraspodelila pojedinačnim zemljama članicama prema nivou njihove potrošnje.

„Ako nam ne pomognete finansijski, mi nećemo dozvoliti (ekonomski) kolaps, stoga imamo plan B - struja proizvedena u Slovačkoj neće otići zemljama koje su je unapred kupile, već ćemo je dati našim građanima, našim preduzećima“, poručio je Heger.

Nemačka protiv ograničenja cena na uvoz gasa na nivou EU

BERLIN – Nemačka vlada saopštila je 30. septembra da se i dalje protivi mehanizmu za uvođenje ograničenja cena na uvoz prirodnog gasa u EU – samo jedan dan nakon što je objavila ogroman paket od 200 milijardi evra za zaštitu domaćinstava i kompanija od rasta cena gasa, prenosi briselski portal **Politico**.

Govoreći na vladinoj konferenciji za novinare u Berlinu, predstavnik ministarstva ekonomije rekao je da je važno razlikovati "kočnicu" cene gasa kakvu je Nemačka objavila - prema kojoj vlada određuje cenu gasa i plaća razliku u odnosu na uvoznicu na stvarnom tržištu - i predloga da se uvede gornja granica cene gasa u celoj EU, gde bi se blok zajednički složio da plaća samo fiksnu cenu međunarodnim dobavljačima gasa.

Iz ministarstva navode da takvo ograničenje cena globalnog uvoza – ideja koju je podržalo 15 zemalja EU – stvara rizik da dobavljači gasa jednostavno usmere isporuke u druge zemlje i izazovu nestašicu u Evropi.

Za sada, Evropska komisija još nije predložila zakon koji bi snizio veleprodajne cene gasa, bilo kroz maksimalnu cenu ili kroz šemu subvencija. Razne zemlje poput Italije, Poljske i Grčke iznele su vlastite ideje za ograničenje cena, koje se kreću od krute maksimalne cene do takozvane dinamičke granice, kojom bi se cene gasa u EU fiksirale na simboličan euro više od konkurentskih azijskih ponuda cena.

Berlinska šema subvencija verovatno će izazvati kontroverze na evropskom nivou jer zemlje sa solidnom fiskalnom situacijom mogu sebi priuštiti da povuku novi dug kako bi ograničile cene gasa za domaćinstva ili kompanije, dok druge nemaju takav finansijski manevarski prostor, ocenjuje **Politico**.

Poljska će prikupiti 2,75 mlrd USD od poreza na dobit od energije

VARŠAVA - Poljska očekuje da će prikupiti 13,5 milijardi zlot (2,75 mlrd dolara - 1\$ = 4,9064 zlot)) od vanrednog poreza za energetske kompanije, rekao je 24. septembra državni ministar za imovinu, dodajući da će novac ići na nadoknađivanje uticaja povećanja računa na domaćinstva.

"Jučer sam poslao rešenje premijeru u vezi sa oporezivanjem vanredne dobiti kompanija Državnog trezora i privatnih preduzeća", napisao je Jacek Sasin na **Twitteru**.

"Procenjeni budžetski prihod je 13,5 milijardi zlot, koje ćemo potrošiti na ublažavanje efekata rasta cena energije."

„Danas imamo situaciju da se cena za isporuku iduće godine prodaje na robnoj berzi, po ceni uglja u Holandiji – a ne po ceni uglja koji otkupljuju elektrane iz poljskih rudnika... Mi ne pristajem na ovo", napisao je Sasin.

Ministar je takođe rekao da će predstaviti predloge kojima bi se uvele maksimalne cene električne energije za "osetljive subjekte" kao što su škole, bolnice i lokalne vlasti.

U dopisu Sasin je predložio maksimalnu cenu od 618,24 zlot po megavat-satu (MWh) za ove potrošače, što je povećanje od 40% u odnosu na 2022. godinu.

Poljska je već preduzela niz koraka da pomogne potrošačima, kao što su poreske olakšice i subvencije za gorivo za domaćinstva.

Zemlja planira da zamrzne cene električne energije za domaćinstva 2023. godine na sadašnjim nivoima.

Takođe planira pomoć za energetske intenzivne kompanije u vrednosti od 17,4 milijarde zlot između 2022. i 2024. godine, prenosi **Reuters**.

Više od 500 mlrd evra za modernizaciju evropske energetske mreže

BRISSEL – Za modernizaciju evropske energetske mreže ove decenije biće potrebna ulaganja od više od pola biliona evra, ako zemlje žele da pojačaju energiju vetra i sunca kako bi se oslobodile ruskog gasa, pokazuje nacrt dokumenta EU.

Evropska komisija je objavila prošle nedelje plan za "digitalizaciju" evropskog energetskog sistema, kao i iznošenje novih hitnih mera za ukroćivanje visokih cena prirodnog gasa i pomoć energetskim kompanijama bez novca ove zime.

Kako javlja **Reuters**, u planu se navodi da su do 2030. godine potrebne investicije u električnu mrežu od 584 milijarde evra, kako bi se podržalo planirano brzo korišćenje električnih vozila, obnovljivih izvora energije i toplotnih pumpi, kao i prelazak sa fosilnih goriva.

Od toga bi oko 400 milijardi evra bilo usmereno na distributivnu mrežu. Otprilike 170 milijardi od toga bi se fokusiralo na digitalizaciju, uključujući takozvane "pametne mreže" koje brže reaguju na fluktuacije lokalne ponude i potražnje, pomažući da se troši manje energije i imaju koristi od jeftinijih perioda.

"Smanjenje emisije stakleničkih gasova za 55 posto i postizanje udela od 45 posto obnovljivih izvora energije 2030. može se dogoditi samo

ako je energetska sistem spreman za to", navodi se u planu, pozivajući se na klimatske ciljeve EU. Zemlje EU su u velikoj meri odgovorne za svoje nacionalne energetske politike, iako EU nudi sredstva za prekogranične energetske projekte i poziva zemlje da usmere gotovinu iz ogromnog fonda bloka za oporavak od COVID-19 kako bi energetska sistemi postali zeleniji.

Kako bi postigla svoje zelene ciljeve i odustala od ruskih fosilnih goriva u roku od nekoliko godina, EU će trebati 30 miliona vozila sa nultom emisijom na putevima do 2030. godine, plus solarni paneli na svim novim domovima do 2029. godine, navodi se u dokumentu.

Investicije u nadogradnju mreže i digitalne energetske tehnologije učinile bi sistem fleksibilnijim i prilagodile bi ga većem udelu obnovljive energije – omogućavajući potrošačima da kanaliziraju rezervnu energiju iz solarnih panela natrag na tržište ili koriste električnu energiju pohranjenu u svom električnom automobilu za napajanje svojih domovi.

U "akcionom planu" EU, koji ne uključuje zakonske predloge, navodi se da će blok sledeće godine predložiti nove zakone za rešavanje sajber-sigurnosnih rizika u energetskim i gasnim mrežama.

Prva globalna baza podataka za praćenje proizvodnje fosilnih goriva

NUJORK - Prva globalna baza podataka za praćenje proizvodnje fosilnih goriva, rezervi i emisija u svetu, Globalni registar fosilnih goriva ([The Global Registry of Fossil Fuels](#)) lansirana je 19. septembra uz podatke sa preko 50.000 polja nafte, gasa i uglja u 89 zemalja.

Registar obuhvata 75% globalnih rezervi fosilnih goriva, proizvodnju i emisije, a dostupan je za javnu upotrebu, kao prva baza podataka ove veličine.

Do sada su javnostima bile dostupne samo, uz plaćanje, privatne baze podataka i analize korišćenja i rezervi fosilnih goriva u svetu. Međunarodna agencija za energiju (IEA) takođe održava javne podatke o nafti, gasu i uglju, ali se fokusira na potražnju za tim fosilnim gorivima, dok ova nova baza podataka gleda na ono što još uvek treba spaliti.

Registar je razvio Carbon Tracker, neprofitni istraživački centar koji istražuje efekat tranzicije energije na finansijska tržišta i Global Energy Monitor, organizacija koja prati razne energetske projekte širom sveta.

U svojoj analizi podataka, programeri su otkrili da Sjedinjene Države i Rusija imaju dovoljno fosilnih goriva pod zemljom čije bi sagorevanje iscrpelo preostali svetski budžet ugljenika. Tačnije ono što svet može sebi priuštiti emituje pre nego što se se planeta zagreje do granice od 1,5 stepeni Celzijusa. Pokazuje, naime, da bi ove rezerve stvorile 3,5 biliona tone emisija stakleničkih gasova, što je više od svih proizvedenih emisija od industrijske revolucije.

Mark Campanale, osnivač Carbon Tracker-a, rekao je za AP da se nada da će deoničari naftnogasnih kolosa poput Shell-a, Exxon-a i Chevrona koristiti ove podatke kako bi okrenuli kompanije da okrenu investicije u potpuno drugom smeru.

Evropska energetska kriza blizu je da košta Evropu 500 milijardi dolara

LONDON - Energetska kriza blizu je da košta Evropu 500 milijardi evra, prema analizi **Bruegela**. Istraživački centar je procenio da je Velika Britanija do sada za energetska krizu izdvojila ekvivalent od 178 milijardi evra, a zemlje Evropske unije izdvojile su oko 314 milijardi evra.

Unutar bloka od 27 zemalja, Nemačka prednjači sa 100,2 milijarde evra izdvojenih za energetska krizu, a slede Francuska i Italija, sa 53,6, odnosno 59,2 milijarde evra. Ti troškovi su uglavnom u naporima vlade da zaštiti domaćinstva i preduzeća od neverovatnih visokih cena energije.

Neki su kritikovali te mere zbog pritiska na fiskalnu potrošnju, ali to bi moglo biti neophodno kako bi se inflacija u evrozoni držala pod kontrolom, upozoravaju stručnjaci, ukazujući na stopu inflacije od 9,1% zabeleženu u avgustu.

Vrhunski ekonomista Pol (Paul) Krugman rekao je da puštanje domaćinstava da snose teret visokih cena nije "zaista opcija" i da bi kontinent moglo dovesti u spiralu inflacije plata i cena, što bi Evropi bilo još skuplje da ispravi.

Ali ekonomski izgledi su i dalje sumorni, čak i sa milijardama državne pomoći. Analitičari BlackRocka prethodno su upozorili da je Evropa spremna da se okrene u ozbiljnu recesiju do početka 2023., videći negativni scenario smanjenja ekonomije za 0,9% do kraja godine.

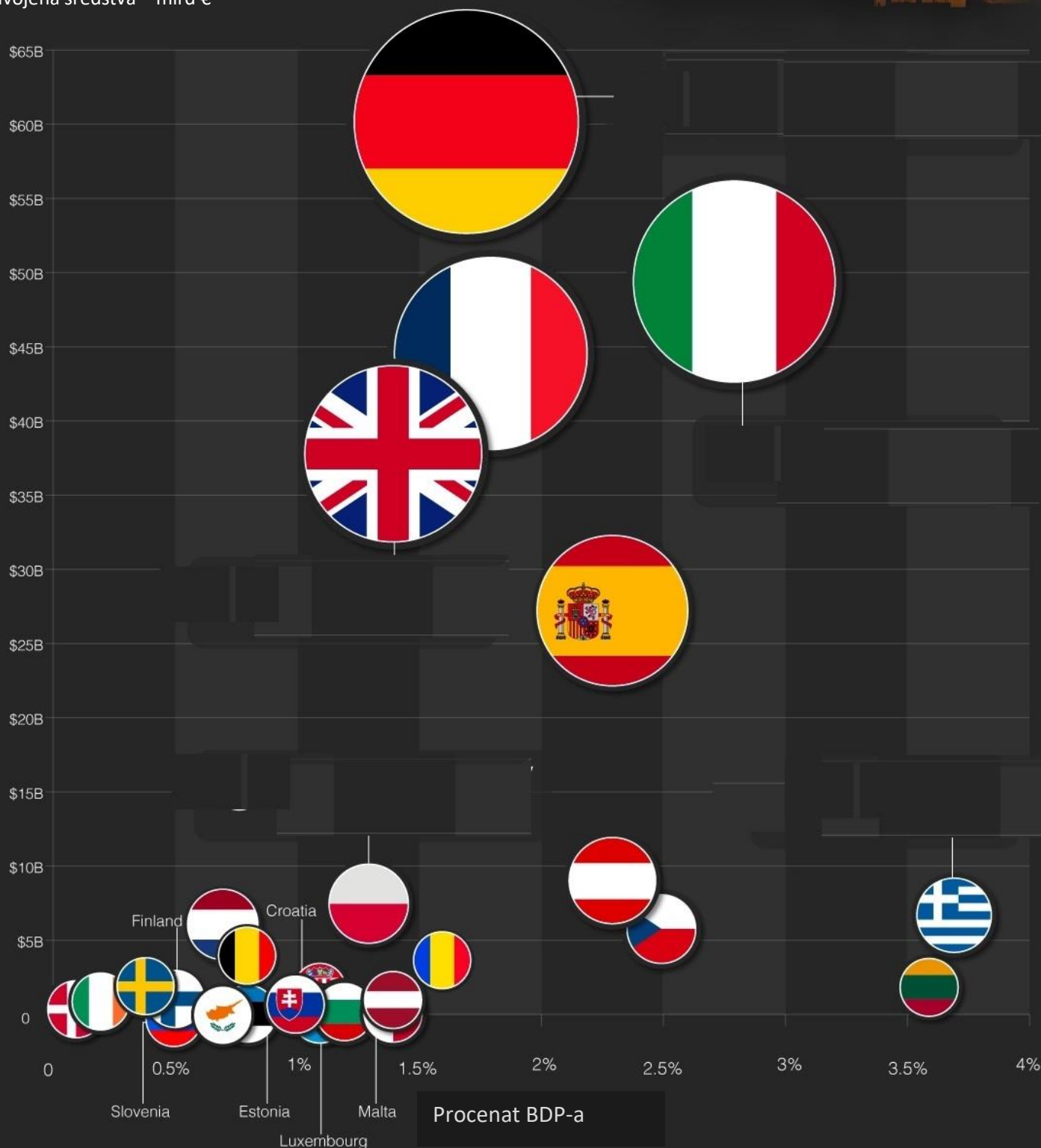

EVROPSKA ENERGETSKA KRIZA

Izdvojena sredstva po zemljama – u mlrd evra (B)

Cene gasa u Evropi eksplodirale su **8X iznad** 10-godišnjeg proseka

Izdvojena sredstva – mlrd €

Evropska energetska kriza može se produbiti uz nadolazeći pad likvidnosti

LONDON - Evropski problemi u nabavci nafte i gasa ove zime mogli bi biti pogoršani novom krizom na tržištu gde su cene već usijane: krizom likvidnosti koja bi ih mogla dovesti do još višeg rasta, komentariše **Reuters**.

Evropske vlade su se sa zakašnjenjem okupile da ponude finansijsku podršku dobavljačima električne energije na ivici kolapsa, dodaje agencija.

"Imamo nefunkcionalno tržište fjučersa, što onda stvara probleme za fizičko tržište i dovodi do viših cena, veće inflacije", rekao je za Reuters visoki trgovački izvor.

Problem je prvi put izašao na videlo u martu kada je udruženje vodećih trgovaca, komunalnih preduzeća, naftnih kompanija i bankara poslalo pismo regulatorima u kojem pozivaju na planove za vanredne situacije.

Ovo je pokrenuto tako što su tržišni igrači žurili da zauzimanjem 'kratke' pozicije pokriju svoju finansijsku izloženost rastućim cenama gasa putem derivata, štiteći se od budućih skokova cena na fizičkom tržištu, gde se proizvod isporučuje.

Tržišni igrači obično pozajmljuju da bi izgradili kratke pozicije na tržištu fjučersa, pri čemu 85-90% dolazi od banaka. Nekih 10-15% vrednosti kratke, poznate kao minimalna marža,

pokriveno je vlastitim sredstvima trgovaca i deponovano na brokerski račun.

Ali ako sredstva na računu padnu ispod minimalne margine, u ovom slučaju 10-15%, to pokreće 'poziv na marginu'.

Kako su cene električne energije, gasa i uglja porasle u protekloj godini, tako su porasle i cene "kratkih", a rezultirajući pozivi za maržu prisiljavaju velike naftne i gasne kompanije, trgovačke firme i elektroprivrede da povežu više kapitala.

Neke, posebno manje firme, toliko su povređene da su bile prisiljene da potpuno napuste trgovinu jer su cene energije porasle nakon izbijanja ukrajinske krize u februaru.

Svaki takav pad broja igrača smanjuje likvidnost tržišta, što zauzvrat može dovesti do još veće volatilnosti i oštrijih skokova cena koji mogu naštetiti čak i glavnim igračima.

Od kraja avgusta, vlade Evropske unije su se uključile u pomoć komunalnim preduzećima kao što je nemački Uniper.

Međutim, s obzirom da su zimski skokovi cena pred nama, nema naznaka da li i koliko brzo vlade i EU mogu podržati banke ili druge komunalne kompanije koje trebaju zaštititi svoje trgovine.

Berze, klirinške kuće i brokери podigli su početne zahteve za maržom na 100%-150% vrednosti ugovora sa 10-15%, rekli su bankari i trgovci, zbog čega je zaštita od rizika preskupa za mnoge.

ICE berza, na primer, naplaćuje marže do 79% na holandske TTF gasne fjučerse.

Iako učesnici na tržištu kažu da bi brzo nestajanje likvidnosti moglo ozbiljno da smanji trgovinu gorivima kao što su nafta, gas i uglj i

da dovede do poremećaja u snabdevanju i bankrota, regulatori i dalje kažu da je rizik mali. Norveška državna firma Equinor, najveći evropski trgovac gasom, saopštila je ovog meseca da evropskim energetske kompanijama, osim Britanije, treba najmanje 1,5 biliona evra da pokriju troškove izloženosti rastućim cenama gasa. To se može uporediti sa vrednošću američkih drugorazrednih hipoteka od 1,3 biliona dolara 2007. godine, što je izazvalo globalni finansijski slom.

Međutim, jedan kreator politike Evropske centralne banke (ECB) rekao je za Reuters da bi gubici u najgorem slučaju iznosili 25-30 milijardi eura, dodajući da rizik leži na špekulantima, a ne na stvarnom tržištu.

'Trebalo se zaštititi'

Neki trgovci i banke su ipak tražili od regulatora kao što su ECB i Banka Engleske (BoE) da daju garancije ili kreditno osiguranje brokerima i klirinškim kućama kako bi snizili početne nivoe marže na vreme pre krize.

Ovo bi, kažu izvori upoznati sa razgovorima, pomoglo da se učesnici vrte na tržište i poveća likvidnost.

ECB i BoE su se od aprila sastali sa nekoliko velikih trgovačkih kuća i banaka, saopštila su četiri izvora iz trgovinskih, regulatornih i bankarskih izvora, ali konsultacije nisu donele konkretne mere, koje ranije nisu objavljene.

"To je prevelika pojedinačna tačka rizika za banku", rekao je visoki bankarski izvor uključen u finansiranje roba.

Banke imaju određeni nivo kapitala koji mogu vezati za određenu industriju ili određenog igrača, a skokovi cena i smanjenje igrača trenutno testiraju te nivoe.

ECB je više puta ponavljala da ne vidi sistemski rizik koji bi mogao destabilizovati bankarski sektor. ECB je odbila dati novi komentar.

Predsednica ECB-a Kristin Lagard (Christine Lagarde) izjavila je ovog meseca da će podržati fiskalne mere za obezbeđivanje likvidnosti solventnim učesnicima na energetskom tržištu, uključujući komunalne firme, dok je ECB spremna da pruži likvidnost bankama ako bude potrebno.

Britansko ministarstvo finansija i Banka Engleske, u međuvremenu, najavile su ovog meseca plan finansiranja od 40 milijardi funti (46 milijardi dolara) za "izuzetne zahteve likvidnosti" i kratkoročnu podršku veleprodajnim energetske firmama.

Ipak, tržišta energije i roba ostaju neprozirna, sa fizičkim trgovanjima zaštićenim finansijskim instrumentima u zavisnosti od internih pravila koja postavljaju različite kompanije.

A budući da centralni registar za trgovinu ne odražava nijedan regulator ili berza, nemoguće je sagledati potpunu sliku, rekli su za Reuters izvori u nekoliko velikih robnih kuća.

Nekima su, međutim, signali jasni.

„Otvoreni interes i obim su značajno smanjeni kao rezultat onoga što se dešava na marginama“, rekao je Saad Rahim, glavni ekonomista u robnom trgovačkom gigantu Trafigura, na konferenciji sredinom septembra.

"To će na kraju imati uticaja na fizičke količine kojima se trguje jer fizički trgovci moraju da se zaštite."

EU o nacionalnim energetske planovima uz pozive na veću koordinaciju

BRISEL - Ministri finansija EU raspravljaju ove nedelje o tome kako vlade treba da odgovore na visoke cene energije usred upozorenja da je finansijski sistem EU u opasnosti.

Uoči sastanaka, podignute su obrve kada je Nemačka prošle nedelje krenula napred sa "štitom ekonomske odbrane" od 200 milijardi evra kako bi zaštitila domaćinstva i preduzeća od visokih cena energije.

Odlazeći italijanski premijer Mario Dragi osudio je plan. "Suočeni sa zajedničkim pretnjama, ne možemo se podeliti prema količini prostora u našim nacionalnim budžetima," rekao je on.

Njegova zamena Đorđija (Giorgia) Meloni, čija je krajnje desna stranka Braća Italije zauzela prvo mesto na prošlomesečnim izborima, takođe je podržala "trenutni evropski odgovor" na energetske krizu.

"Nijedna država članica ne može sama ponuditi efikasna i dugoročna rešenja," rekla je ona.

Ali "ove sedmice nije na stolu nikakvo novo zajedničko finansiranje EU", rekao je za **EUobserver** jedan neimenovani zvaničnik EU. "Razgovori će se fokusirati na nacionalne mere."

Veći deo EU fonda za oporavak od pandemije od 800 milijardi eura tek treba da bude uložen, što bi — prema nekim državama članicama EU, uključujući Holandiju i Švedsku — trebalo prvo potrošiti.

Međutim, stručnjaci upozoravaju da bi nedostatak koordinacije među vladama EU mogao dovesti do toga da neke zemlje prođu bolje od drugih.

"Ako nemačka kočnica ograničenju cene gasa daje nemačkom biznisu mnogo veće šanse da preživi krizu nego, recimo, italijanskom, ekonomske razlike u EU bi se mogle produbiti, a evropsko jedinstvo u odnosu na Rusiju potkopati", upozoravaju eksperti za briselski analitički centar **Bruegel**.

Koordiniran odgovor

Sastanak ministara finansija dolazi nakon alarmantnog upozorenja Evropskog odbora za sistemske rizike (ESRB) o "ozbiljnim" pretnjama finansijskoj stabilnosti.

Energetska inflacija i veći troškovi zaduživanja povećali su rizik od recesije koja bi se, u kombinaciji s neizvesnošću izazvanom ratom u Ukrajini, mogla preliti i izazvati potpunu finansijsku krizu, upozorila je grupa u četvrtak.

Bilo je to prvo "opšte upozorenje" koje je ESRB izdao od svog osnivanja, kao odgovor na finansijsku krizu 2010.

U pismu upućenom Savetu koje je video EUobserver, šef ESRB-a Frančesko Mazafero (Francesco Mazzaferro) pozvao je na "koordiniran odgovor".

"Sve relevantne vlasti treba da iskoriste sve moguće mikro i makro zaštitne alate da obuzdaju ove rizike", napisao je.

ESMA predlaže sigurnosnu kočnicu za trgovanje fjučersima

BRISSEL - Privremena kočnica za trgovanje fjučersima (derivatima) gasa i električne energije kada cene porastu mogla bi poboljšati funkcionisanje energetske tržišta, predložio je EU nadzornik za vrednosne papire, zajedno s temeljnim promenama tokom vremena. Evropsko telo za vrednosne papire i tržišta (ESMA) saopštilo je da je broj obustava trgovanja energetskim derivatima bio vrlo nizak poslednjih nedelja uprkos pravilima o "prekidačima" koji su već na snazi i cenama koje su rasle nakon izbijanja ukrajinske ratne krize.

"Stoga se čini korisnim na privremenoj osnovi i samo za tržišta energetske derivata, razmotriti sprovođenje nove vrste mehanizma za zaustavljanje trgovanja", rekla je ESMA u izjavi. Parametri takvog mehanizma trebalo bi da budu postavljeni na nivou EU kako bi se primenjivali na sve platforme koje trguju energetskim derivatima. "Predvideli bismo da ti mehanizmi pokreću zaustavljanje samo na ograničeno vremensko razdoblje i u izuzetnim okolnostima, na primer, u slučaju ekstremnih skokova volatilnosti", objavila je ESMA. Takav bi mehanizam bio deo hitnih mera za rešavanje trenutne energetske krize, dodaje se.

ACER doneo odluku o metodologiji za optimizaciju obračuna između OPS-ova

LJUBLJANA - Agencija za saradnju evropskih energetske regulatora (ACER) donela je [odluku](#) o metodologiji optimizacije obračuna između operatora prenosnih sistema (OPS) vezanih za preusmeravanje električne energije i kontratrgovinu, u saradnji sa svim evropskim nacionalnim regulatornim telima (NRA), Evropske mreže operatora prenosnih sistema električne energije ENTSO-E i samih operatora.

ACER-ova odluka nastoji osigurati efikasnu i optimalnu primenu obračuna troškova između OPS-a relevantnih za sve evropske operatore. Među-OPS poravnanja su važan element prekogranične trgovine. Optimizacija obračuna između OPS-a doprinosi smanjenju troškova i poboljšava jasnoću postupka poravnanja u korist svih zainteresovanih strana na tržištu električne energije.

ENTSO-E je 1. jula 2022. godine dostavio predlog nove metodologije ACER-u za tromesečni proces donošenja odluka.

ACER je na osnovu konsultacija sa svim relevantnim akterima izmenio početni predlog metodologije kako bi dodatno poboljšao principe jasnoće i transparentnosti među-OPS poravnanja.

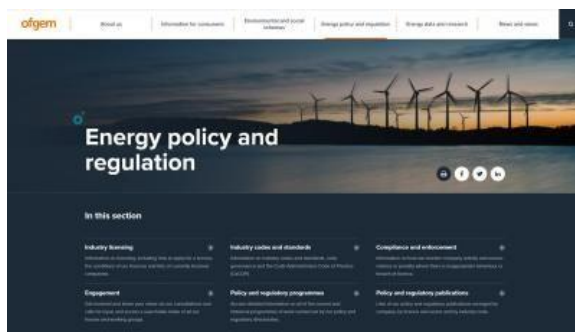
Ofgem upozorava na lažne email poruke potrošačima energije

LONDON - Britanski energetska regulator Ofgem je upozorio javnost da bude svesna lažnih mejlova i tekstualnih poruka u kojima se tvrdi da nude popuste na račune za energiju, prenosi **Yahoo News**.

Višestruke prevare koje se predstavljaju kao Ofgem su u opticaju otkako je vlada objavila popust od 400 funti za račune za energiju za sva domaćinstva. Međutim, legitimni popust će biti automatski i ljudi ne moraju davati lične podatke da bi se prijavili za njega.

Neke od lažnih poruka govore potrošačima da su ih "identifikovali" kao kvalifikovane za popust na račun za energiju i pozivaju ih da se prijave putem linka u tekstu.

Veza vodi ljude na lažnu Ofgem web stranicu i poziva ih da dostave svoje lične podatke i postavbe direktno zaduženje kako bi dobili novac.

Vladina šema podrške za račune za energiju od 400 funti najavljena je ranije ove godine kako bi se pomoglo ljudima sa sve većim troškovima energije ove zime.

Sva domaćinstva u Engleskoj, Škotskoj i Velsu od oktobra dobiće novac u šest rata tokom šest meseci.

Irski regulator uvodi nove zaštite

DUBLIN - Regulator energetskega sektora Irske, Komisija za regulaciju komunalnih usluga (CRU), uveo je niz novih zaštita za kupce električne energije i prirodnog gasa.

CRU je **saopštio** da je to "u kontekstu trenutne nestabilnosti globalnih cena energije". Mere uključuju kratko produženje perioda tokom kojeg kupci ne mogu biti isključeni sa mreže. Trenutno traje od sredine decembra do sredine januara.

Taj period je sada produžen sa 1. decembra do 28. februara, s tim što će za ugrožene kupce moratorijum biti produžen na šest meseci od 1. oktobra do 31. marta.

Kupci koji imaju dugove imajuće dve godine od 1. novembra da otplate svoja dugovanja.

Nove mere uključuju i smanjenje procenta svake tekuće uplate namenjene za otplatu neizmirenih dugova. Ovo je postavljeno na 10%. Do sada je snabdevač energijom mogao odbiti do 25% svake uplate kako bi namirio svoja potraživanja. Mera će stupiti na snagu od 1. oktobra.

EU pojačava energetske odbranu nakon "sabotaže" Severnog toka

LONDON – Velika izlivanja prirodnog gasa zbog nerazjašnjenih navodnih sabotaza podmorskih gasovoda Severni tok iz Rusije u Evropu dovela su vlade od Osla do Rima u stanje pripravnosti i navela neke da pošalju vojsku kako bi osigurali, kako smatraju, sve ranjivije energetske sisteme.

Norveška, najveći proizvođač nafte i gasa u Zapadnoj Evropi, poslala je trupe da čuvaju svoje energetske instalacije, Italija je pojačala pomorski nadzor na rutama gasovoda, a nemački operateri mreže povećavaju bezbednost svojih dalekovoda, javlja **Reuters**.

"Najneposrednija briga će biti za sigurnost naftovoda koji povezuju Norvešku i Evropu, uključujući novootvoreni baltički naftovod", navodi Centar za strateške i međunarodne studije (CSIS) sa sedištem u SAD-u.

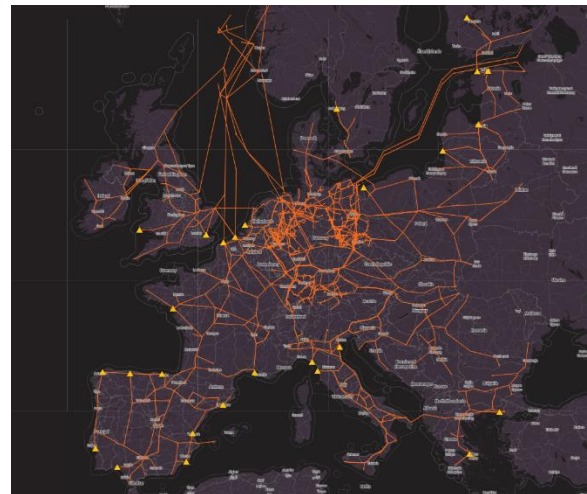
Norveška je rasporedila svoju vojsku da zaštiti svojih više od 90 morskih naftnih i gasnih polja i mreže gasovoda dužine oko 9.000 km (5.590 milja).

Norveška je postala sve važniji partner u evropskim nastojanjima da izbegne energetske krizu koja vodi recesiji, pojačavajući proizvodnju gasa kako bi se osiguralo oko 30% evropske potražnje za ovim energentom, što je trenutno čini najvažnijim pojedinačnim izvorom snabdevanja Evrope gasom, kažu analitičari **Rystad Energy**-a.

Rusija, koja je prošle godine pokrivala oko 40% potreba Evrope za gasom, sada zadovoljava manje od 10%.

Evropske nacije istražuju uzroke curenja za koje je Rusija okrivila sabotazu iz Zapada.

"Mogućnost dodatnih akata sabotaze na kritičnoj infrastrukturi je rastući rizik koji bi povećao rizik da se rat pretvori u širi regionalni sukob", kažu analitičari Fitch Solutions.

Evropa ima desetine sistema gasovoda koji povezuju zemlje članice EU, kao i rute za Rusiju, Afriku, Azerbejdžan, Tursku i Severno more, a još ih je u izgradnji ili u procesu planiranja.

Tu su i potencijalno ranjivi podmorski interkonektori, podzemni dalekovodi i mreže, terminali za tečni prirodni gas i drugi objekti.

Ruska Federalna služba bezbednosti (FSB) saopštila je 22. septembra da je sprečila napad na objekat gasovoda Turski tok.

Gasovod „Turski tok“ ostao bez licence, isporuke nastavljene

HAG/ISTANBUL - Holandske vlasti povukle su izvoznu dozvolu operateru gasovoda Turski tok iz Rusije u Tursku, objavila je kompanija u četvrtak, potaknuta novim sankcijama Evropske unije Moskvi.

South Stream Transport sa sedištem u Holandiji saopštio je da će nastaviti transport gasa, dodajući da je zatražio obnavljanje licence.

Rusija i Turska su zvanično pokrenule Turski tok u januaru 2020. Gasovod, koji Moskvi omogućava da zaobiđe Ukrajinu kao tranzitni put ka Evropi, prenosi ruski prirodni gas u južnu Evropu preko Crnog mora i Turske.

Ima godišnji kapacitet od 31,5 milijardi kubnih metara (bcm) i sastoji se od dve morske linije od 930 kilometara i dve odvojene kopnene linije duge 142 i 70 kilometara.

Prva linija kapaciteta 15,75 milijardi kubnih metara namenjena je za snabdevanje kupaca u Turskoj. Silaznom vezom do Turske gas se prenosi do nekoliko evropskih zemalja, uključujući Bugarsku, Srbiju i Mađarsku, kao i Grčka i Severna Makedonija.

South Stream Transport B.V., podružnica Gasproma, je holandski operater na morskom delu gasovoda. South Stream je saopštio da je Holandija povukla izvoznu dozvolu 18. septembra zbog širih sankcija Evropske unije.

"Tokom 2022. godine, Evropska unija je periodično uvodila dodatne sankcije s ciljem ograničavanja izvoza materijala, tehnologije i usluga kompanija koje podržavaju ruske aktivnosti", navodi agencija **Tass** u saopštenju operatera naftovoda.

"Uvođenje novih sankcija ne ograničava nastavak transporta gasa kompanije South Stream Transport. S tim u vezi, snabdevanje gasom raznih industrija i miliona domaćinstava u Turskoj i evropskim zemljama neće biti pogođena ni kratkoročno i dugoročno", saopštio je operater.

Turski tok je od pokretanja do kraja prošle godine preneo oko 18 milijardi kubnih metara gasa u Tursku i 16,8 milijardi kubnih metara u evropske zemlje.

Nakon sabotaže dva gasovoda Severni tok, Turski tok i ograničeni tranzitni tokovi preko Ukrajine su poslednje preostale rute jer je Rusija već prekinula isporuke u Evropu kroz glavne gasovode, piše istambulski dnevnik **Daily Sabah**.

Energetski ekspert pri vladi Rusije Igor Juškov je naveo da bi SAD ili Velika Britanija „mogle da dignu cev u vazduh“, ali bi to pokvarilo njihove odnose sa Turskom. Zbog toga je, prema njegovom mišljenju, verovatnije da će SAD izvršiti pritisak na Bugarsku da zaustavi protok gasa preko njene teritorije.

Samo jedna članica EU još prima ruski gas cevovodom

BUDIMPEŠTA - Sa tri od četiri gasovoda koji isporučuju ruski prirodni gas Evropi van upotrebe, Mađarska je sada jedina država članica EU koja još uvek prima ruski gas, piše 3. oktobra *Forbes Hungary*.

Postoje četiri cevovoda koji bi mogli snabdevati Evropu ruskim prirodnim gasom:

Severni tok 1, kapaciteta 55 milijardi kubnih metara (bcm) godišnje (isporuku je zaustavila Rusija);

Severni tok 2, identičnog kapaciteta od 55 milijardi kubnih metara (nikada nije postao operativan nakon što je nemačka vlada odbila da ga odobri nakon ruske invazije na Ukrajinu).

Yamal Europe, najduži cevovod (4.107 kilometara) snabdeva gasom sa poluostrva Jamal u zapadnom Sibiru, završava u Nemačkoj, i ima kapacitet od 33 milijarde kubnih metara. Rusija je zaustavila isporuke u maju.

Turski tok, koji isporučuje gas iz Rusije ispod Crnog mora i preko Balkana, ima kapacitet od 31,5 milijardi kubnih metara i jedini je gasovod koji je još u funkciji. Završava u Mađarskoj, što znači da je Mađarska od sada jedina država članica EU koja još uvek prima ruski prirodni gas.

Mađarska vlada se glasno protivila mnogim sankcijama uvedenim Rusiji, tvrdeći da one više štete Evropljanima nego Rusima.

Mađarski premijer Viktor Orban je prošle nedelje pozvao na ukidanje ruskih sankcija do kraja godine kako bi se zaustavila inflacija, prepolovile cene hrane i stavili pod kontrolu rastuće troškove energije.

Gasprom obustavio isporuku gasa italijanskom Eniju zbog austrijskih 'regulatornih promena'

MOSKVA - Ruski Gasprom obustavio je 1. oktobra isporuke gasa za italijanski Eni saopštivši kao razlog regulatorne u Austriji preko koje je transportovao gas.

U saopštenju, Gasprom je naveo da je transport ruskog gasa u Austriji obustavljen zbog odbijanja austrijskog operatera gasovoda da potvrdi nominovane količine.

"Razlog je vezan za regulatorne promene koje su se desile u Austriji krajem septembra", navodi Gasprom, dodajući da radi na rešavanju problema zajedno sa italijanskim kupcima."

Zaustavljanje isporuka je najnoviji prekid tokova ruskog gasa u Evropu nakon što su isporuke već obustavljene preko gasovoda Jamal-Evropa i Severni tok ranije ove godine, a isporuke preko Ukrajine naglo smanjene.

Eni je uvezio sav svoj ruski gas preko Austrije i ulazne tačke u Treviso na austrijsko-italijanskoj granici otkako su tokovi Severnog toka potpuno obustavljeni krajem avgusta.

Prema podacima *S&P Global Commodity Insights*-a, uvoz ruskog gasa u Treviso iznosio je u proseku oko 15 miliona m³/dan u septembru.

Cene gasa u Evropi pale su 30. septembra uprkos stalnim neizvesnostima oko navodne sabotaže gasovoda Severni tok i zabrinutosti da bi Gasprom uskoro mogao zaustaviti sav preostali ukrajinski tranzit.

Cene za mesec unapred u određenim čvorištima u Evropi sada se kreću ispod 100 Eur/MWh, uključujući čvorišta bogata LNG-om u Velikoj Britaniji, Francuskoj i Španiji.

